

קול צופיך

מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

צו - תשס"ב - מאת מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

הירות מכל עון עד גיל גבורות

אני רגיל לספר על יהודי אחד זקן כבן שמונים שנה, שהיה משתתף בשיעור שהייתי מוסר בשכונת הבוכרים, והוא היה בעל חנות לכלים, ויבואר לשבחו שלא היה מפסיד שיעור משום סיבה שלא תהיה ובכל תקופה בשנה, ואפילו סמוך לפסח שהיתה מכירה של כלים חדשים, ובעיקר בזמן אחה"צ, אעפ"כ היה סוגר את חנותו ובא לשמוע את השיעור. פעם בערב ראש חודש לימדתי הלכות הנוגעות למי ששכח לומר 'יעלה ויבוא' אם זה בבוקר או בערב, אם בברכת המזון, שיש דינים מיוחדים. אותו יהודי זקן היה תמה על הדבר איך ייתכן בכלל לשכוח 'יעלה ויבוא' והוא מכריזים על כך לפני התפלה, ופעמים שגם בשמונה עשרה מגביהים את הקול ביעלה ויבוא לתזכורת וכו', ואמרתי לו שמדובר על אדם שמתוך טרדותיו שוכח, והתווכח אתי על כך. אחרי השיעור התפללנו תפלת ערבית של ראש חודש, וברכו הציבור אחד את השני בברכת 'חדש טוב', והנה אותו זקן צעק שהוא שכן לומר 'יעלה ויבוא', ואמרתי לו שהוא פטור – והוא אמר לי שמכל שמונים שנותיו, מיום עומדו על דעתו, זו לו הפעם הראשונה שהוא שוכח לומר יעלה ויבוא. אמרתי לו שזה בגלל שהוא התווכח והטיל דופי באלו אשר בלי משים שוכחים לומר יעלה ויבוא. מכאן תראו כמה צריכים להיות זהירים במצוות, ולחשוב לפני התפילה לפני מי הוא עומד, ומה צריך להוסיף בתפילה (עיין שו"ע סי' ק' ולחונים עליו).

נשמת האדם וההלכה

בהלכה כתוב: המסופק אם אמר ברכנו או ברך עלינו, הדין הוא: אם הוא תוך שלשים יום חוזר, לאחר מכן אינו חוזר, שכך קבעו שאחרי תשעים פעם שאמר כראוי, הרגיל כבר את לשונו, ושוב אמרין שמסתמא לא טעה. אדם מתפלל כל השבוע ואומר אתה חונן ושאר ברכות, ובליל שבת מסופק אם אמר 'אתה חונן' או שאמר 'אתה קדשת', דינו: שאינו חייב לחזור, והטעם, מפני שנשמתו הרגישה בשבת, ואמרין שמסתמא נשמתו הקדושה הנחתה לומר את התפלה הראויה. מכאן, שנשמת אדם מרגישה בשבת ומכריעה את ההלכה. ואם אומר אדם שלא הרגיש שום קדושה ושום סממן של שבת, יצא מן הכלל, ההלכה לא תשתנה ולא צריך לחזור (עיין בא"ח ש"ש תולדות אות י"ב).

בדק ביום י"ג אם חייב לבדוק בליל י"ד

הרמב"ם כותב: חיוב בדיקה בליל י"ד הוא מדברי סופרים (לא כדברי רש"י דלעיל). וז"ל: (הלי חמץ ומצה פ"ב ה"ג) "ומדברי סופרים לחפש אחר החמץ במחבואות ובחורים ולבדוק ולהוציאו מכל גבולו, וכן מדברי סופרים שבדקין ומשביתין החמץ בלילה מתחלת ליל ארבעה עשר לאור הנר, מפני שבלילה כל העם מצויין בבתיהן ואור הנר יפה לבדיקה, ואין קובעין מדרש בסוף יום שלשה עשר, וכן החכם לא יתחיל לקרות בעת זו שמא ימשך וימנע מבדיקת חמץ בתחלת זמנה". הרמב"ם מזכיר פעמיים 'ומדברי סופרים', והכוונה לכך היא משום שהאדם צריך לעשות שתי פעולות:
א. נקיון כללי לפני בדיקת ליל ארבעה עשר.
ב. בדיקת החמץ בליל י"ד.

לדוגמה, השנה יחול ליל בדיקת חמץ בליל רביעי. עד יום שלישי האשה נקתה כל פינה בבית, וגם הבעל עזר לאשתו בכל יכולתו, וכבר ניקה ובדק וסילק כל מה שיש בו ריח של חמץ. השאלה היא, האם אחרי כל זה, כאשר הוא בטוח שאין אפילו פירור של חמץ בבית, חייב לבדוק בליל רביעי? על זה כותב מרן בשו"ע שלמרות הכל חייב לבדוק בליל י"ד. וז"ל: (סי' תל"ג סי"א) "המכבד חדרו ביי"ג בניסן ומכוין לבדוק החמץ ולבערו ונזהר שלא להכניס שם עוד חמץ, אף על פי כן צריך לבדוק בליל י"ד". וכותב על זה המ"ב: (שם סי' מ"ה) "אעפ"כ צריך לבדוק וכו' - שהכיבוד אינו בדיקה גמורה שמא נשתייר חמץ באיזה גומא ואפילו אם בדק לאור הנר בחורין ובסדקין ג"כ צריך לחזור ולבדוק בלילה ככל ישראל שלא לחלק בין בדיקה לבדיקה [כ"ז מתבאר מדברי תרוה"ד בשם מרדכי] ולפי מה שכתבנו לעיל בס"א בלא"ה אין לסמוך אבדיקת היום אפילו היה לאור הנר שהנר אין מאיר ביום כ"כ כמו בלילה". היינו שני טעמים וכ"כ כה"ח שם (סי' ק"פ פ"א פ"ב).

השיעור לעילוי נשמת:

מרן הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע: צו

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשס"ב.

בדיקת חמץ וכלי חמץ

עיקר ביטול חמץ - על דעת חכמים.

המשנה בריש פסחים (בי ע"א) "אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר". נחלקו הראשונים אם לבדיקה זו דין דאורייתא, או דרבנן. דעת רש"י: בדיקה זו דאורייתא, וז"ל: "שלא יעבור עליו בבל יראה ובבל ימצא". התוספות חולקים ואומרים (שם ד"ה 'אור'): מדאורייתא סגי בביטול, אלא שחכמים החמירו בדבר והצריכו בדיקה, מחשש שמא יבוא לאוכלו בפסח. וצריך לדעת שלא כל אחד ואחד יודע ומבין מהו ביטול חמץ. לפי הפשט, הביטול הוא כמו שאומר בנוסח 'כל חמירא', שכל חמץ ושאר שנמצא ברשותו, בין שראה אותו, ובין שלא ראה אותו ולא הגיע אליו בבדיקתו, יהיה בטל כעפר הארץ. ואל לאדם להסתפק בביטול זה כפשוטו, אלא בעיקר צריך שיכוון דעתו לבטל כמו שתקנו חכמים, ועושה את הביטול על דעתם.

איסור אכילה משעה שראויה לשחיטה

יש זמני איסור אכילת חמץ שאיסורו מדאורייתא, ויש זמנים שאיסורו מדרבנן. הרמב"ם כותב (הלי חמץ ומצה פ"א ה"ח), וז"ל: "איסור לאכול חמץ ביום ארבעה עשר מחצות היום ולמעלה שהוא מתחלת שעה שביעית ביום, וכל האוכל בזמן הזה לוקה מן התורה שנאמר לא תאכל עליו חמץ, כלומר על קרבן הפסח, כך למדו מפי השמועה בפירוש דבר זה לא תאכל חמץ משעה שראויה לשחיטת הפסח שהוא בין הערבים והוא חצי היום" עכ"ל. כלומר, איסור אכילת חמץ הוא משעה שראויה לשחיטת פסח, וכוונתו היא שלא יאמר אדם שכל איסור אכילת חמץ בשעת הקרבת קרבן פסח, אינו אלא אם מקריבים בפועל, ועל זה אומרת התורה "לא תשחט על חמץ דם זבחי". אבל אם אין קרבן פסח נוהג, אין איסור אכילה. וע"ז אומר הרמב"ם שהאיסור הוא בשעה שראויה לשחיטת הפסח, כלומר אפילו אם אין קרבן פסח בפועל, אסור מן התורה לאכול חמץ אז.

איסור מלאכה מחצות

התוספות כותבים (פסחים נ ע"א ד"ה מקום): איסור מלאכה בערב פסח מחצות ואילך ולא כל היום כמו במקריב קרבן יחיד, משום שרק מחצות ראוי להקריב קרבן פסח, משא"כ יחיד שמביא קרבן אסור במלאכה כל היום שכל היום ראוי להקריב את קרבנו, וז"ל: "ופריך אם כן יהא כל היום אסור כמו יחיד שמביא קרבן ומפרש התם משום דראוי להקריב משחרית אבל פסח אינו יכול להקריבו אלא אחר חצות וכו' ונראה דאף בזמן הזה דליכא הקרבה כיון שנאסר אז אסור לעולם" עכ"ל. וע"כ נפסקה הלכה בשו"ע (סי' תס"ח) שלפני חצות היום הולכים לפי המנהג, ואחרי חצות היום אסור (ועיין שם איזה מלאכות אסורות והמותרות).

מטרת הקרבת קרבן - חזרה בתשובה

התוס' אומרים שאדם שמקריב קרבן יחיד, יום טוב שלו הוא, ואסור במלאכה כל היום כולו. וכן המקריב קרבן חייב ללון בירושלים, והוא מדיני הקרבן. שמא יאמר אדם שגר בחו"ל, שיעלה על מטוס בבוקר לכיוון ירושלים, ויקריב את קרבנו, ויחזור בו ביום לארצו, זה אינו, אלא צריך להשאר ללון בירושלים, ורואה כהנים בעבודתם, ולוויים בדוכנם וישראל במעמדם, ונותן לבו לתורה וליראת שמים (עיין תוסי' ב"ב כ"א ע"א ד"ה כי מציון).

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

צו - תשס"ב - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

דעת הגאון

הגאון מוילנא אומר: למרות שניקה את ביתו מכל חמץ והוציאו עד יום י"ג, שמכבד את חדרו ביי"ג ניסן, ומכוין לבדוק את חמצו ולבערו, וזהו שלא להכניס שם עוד חמץ, אף על פי כן צריך לבדוק בליל י"ד, לא מבעיא בסתם שאין חזקתו לכבד, כמו שכתוב בנדה נ"ו, חייב לבדוק, כמו שכתוב בירושלמי רבי יוסי בעי חצרות של ירושלים שאוכלים שם חלות תודה ורקיקי נזיר מהו שצריכים בדיקה, בלחם תודה כבר בודקים משום נותר, וראיה מנה שחופפת וסורקת ואם לא חפפה ולא סרקה חיישינן. אבל הר"ן כתב דלא יבדוק ביום לאור הנר כמו שכתוב בירושלמי וכו' (עין שם בס"ק י"ט וס"ק כ'). הרי שיש תקנה מיוחדת לבדוק בליל י"ד, ולא כל אחד יאמר שהוא כבר בדק, אלא אם תקנו תקנו. ונ"מ שאם בדק לפני ליל י"ד ואפילו לאור הנר, חייב לבדוק שוב בליל י"ד ולברך על ביעור חמץ.

ביעור חמץ מהלילה

הברכה שמברך על בדיקת חמץ אינה על בדיקת חמץ אלא על ביעור חמץ. ועל כן, מיד לאחר הבדיקה, צריך לבער את החמץ. היינו, אם רואה שנשאר לו לחם יניחו בשקית עד למחרת, וישרפנו. מעיקר הדין, מבטלים בלילה, אבל נהגו גם ביום לבטל את החמץ (עין שו"ע סי' תל"ד סעי' ב'). לכתחילה, מי שאינו יודע פירוש נוסח הביטול "כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותי" וכו', יאמר בלשון שהוא מבין (עין מש"ב שם ס"ק ט', וכה"י שם ס"ק ל"א, ל"ב) ובדיעבד, אם אמר בלשון ארמית ואינו מבינה, אך יודע שמשמעותה ביטול חמץ – יצא ידי חובת ביטול (אחרונים).

אשה המבטלת

אם הבעל לא נמצא בבית, האשה מבטלת את החמץ. ותאמר בלשון 'כל חמירא דאיכא ברשותנו'. ועל כן במידה והבעל טרוד (כגון שהוא במילואים או ל"ע חולה וכדומה) ואינו יכול לבטל במקום שנמצא ככתוב בהלכה, תבטל היא. והכוונה היא, כל מקום שיש לה חשש שמא בעלה לא עשה כן מכל סיבה שהיא, תבטל היא (ועיין בשו"ע תל"ד סעי' ד', ומש"ב ס"ק י"ח י"ט, וכה"י מס"ק נ"ד עד ס"ק ס').

שליח לבדוק ולשרוף החמץ האם קונה את חמצו של חברו

יש מי שאומר שהעושה שליח לבדוק את חמצו ולבטלו, יאמר השליח 'כל חמירא דאיכא ברשות פלוני'. אבל דעת הט"ז: השליח שבדק את חמצו של חברו, זוכה בחמץ וקונוהו, ולכן אומר 'דאיכא ברשותי', ואם נתכוון שלא לזכות בו, אינו יכול לבטלו.

והנפקא מינה ביניהם היא, אם אדם ממנה את חברו לבדוק את חמצו ולבטלו, והשליח לא עשה כן, בעל החמץ פטור, שכן הוא זיכה והקנה את חמצו לאותו שליח. ואין הדין כן, אלא צריך השליח לעשות את שליחותו, ואם לא עשה כן, חייב בעל החמץ לבטל את חמצו (עין מש"ב שם ס"ק ט"ז י"ז, וכה"י ס"ק מ"א עד ס"ק נ"ד).

אם ביטול חמץ מדין הפקר או מדין ביטול (ופרטי דיני שליחות)

הר"ן אומר בשם בעל העיטור: מסתבר ששליח רשאי לבטל חמצו של חברו. דגבי 'הפרה' (נדר) ו'בשואל את פרתו' (לענין שאלה בבעלים) אמרינן שאין השליח כמותו משום שכתוב שם 'בעליו' וכן בהפרה כתוב 'אישה יקימנו ואשה יפרנו'. 'ואחרים חולקים שביטול הוא משום הפקר', אין שליח יכול להפקיר נכסי חברו, וממילא אינו יכול לבטל חמצו של חברו. כמו כן אין אדם יכול להקדיש נכסיו של חברו.

הכלל בשליחות הואשיכול למנות שליח במידה ועושה שליחות במצוות שלא תלויות בגופו, אבל במצוות שבגופו לא שייך למנות שליח. והטעם הוא משום שמה שמועילה שליחות הוא משום שאומרים שלוחו של אדם כמותו, אבל הרי לא שייך לומר שאדם יאמר לחברו תניח תפלין בשבילי בשליחותי, כמו כן אינו יכול לומר לו ליטול את לולבו בשבילי בשליחותי. אבל אם אומר לו לתת צדקה או לקדש לו אשה בשליחות, תופסת השליחות (עין תוס' ר"י ריש פרק ב' קידושין).

השוהה בחו"ל אימתי יבטל את חמצו שבאר"י

ישנה מחלוקת בין הפוסקים, אם אדם נמצא בחו"ל, ויש לו חמץ בארץ, ופעמים שיש פער גדול בין השעות של חו"ל לבין שעות הארץ, כך שכשמבטל את החמץ בחו"ל, כבר עבר זמן הביטול והביעור באר"י, האם צריך לקום בלילה ולבטל בשעת הביטול והביעור שבארץ, או שמא יבטל כפי השעון של המקום שבו הוא נמצא? בדבר זה נחלקו הפוסקים, ועל כן צריכים להזהר בדבר זה מאוד, ולהחמיר לנהוג בו כשעון הארץ. וכן להיפך, אם גר בארץ, ונמצא בע"פ בחו"ל. וע"כ טוב לחשוש לשני הזמנים בארץ ובחו"ל, והכל לחומרא. היינו, הולכין במקום שאדם נמצא ובמקום שהחמץ נמצא (עין הוד יוסף סי' נ"א).

קניית החמץ במוצאי פסח לשהים בחו"ל שעדיין פסח אצלם

לשהים בחו"ל ישנה בעיה, שכן בשעה שאצלנו כבר קנו בחזרה את החמץ שמכרו לגוי בערב פסח, וכבר מותר לאכול חמץ, שם עדיין יהיו בעיצומו של חג בשביעי של פסח, ואיך יחזור לרשותו החמץ בשעה שהוא עדיין בשעת האיסור? על כן, צריכים להדגיש לרבנים המטפלים במכירת החמץ לדאוג לקנות את החמץ של אנשי הארץ בשעתם ואת של אנשי חו"ל כל אחד ואחד לפי זמנו ומקומו שבו הוא שוהה.

לימוד זכות על קוני הלחם במוצאי החג

הגאון מוילנא היה בשמיני של פסח שולח אדם לקנות בירה, או ויסקי שיעשה הבדלה, לפי שכל השבוע לא שתו ממנו, ועכשו חביב בעיניו. ומיהו, כל זה דוקא במוצאי שמיני של פסח, ובדאי שהגאון לא עשה כן מייד בצאת החג, אלא מאוחר יותר כמה שעות. יש לצערנו בהלה גדולה לקנות חמץ מייד בצאת החג, וצריך ללמד עליהם זכות. בשנה הראשונה שהתגוררתי בסמוך למאפיית אנג'ל וראיתי הרבה אנשים נוהרים לקנות חמץ תמהתי בדבר אבל בשנה אחרת למדתי עליהם זכות שמנהירם למדים כמה שחביב עליהם הלחם, ואף על פי כן בדלו ממנו כל ימי החג, אשריהם ישראל קדושים הם ומקיימים את מצוות הפסח כהלכתו.

קטיגוריה על עם ישראל

כתוב על פנחס שהוא אליהו הנביא, שקינא לאלקיו, ועל כן קיבל שכר גדול "הנני נותן לו את בריתי שלום", ונשאר חי לעולם, והיה למלאך הברית. וכשאחאב ואיזבל הכעיסו במעשיהם הרעים את אליהו הנביא, אמר לו הקב"ה אל תלמד דלטוריא אצלי, אלא תלך ותצעק ותוכיחם, אבל בפני אל תקטרג. לימוד זכות הוא דבר חשוב, אבל גם בו יש גבול (עין מלכים א' פרק י"ט, ורלב"ג ורד"ק שם).

האוכל חמץ בפסח

הרמב"ם כותב (פרק א' מהלכות חו"מ הלכה ז'): "האוכל מן החמץ עצמו בפסח כל שהוא, הרי זה אסור מן התורה, שנאמר 'לא יאכל', ואעפ"כ אינו חייב כרת או קרבן אלא על כשיעור שהוא כזית. והאוכל פחות מכזית במזיד - מכין אותו מכת מרדות".

כלומר, האוכל פירור של חמץ - עובר איסור דאורייתא, כפי שכתב הרמב"ם "כל שהוא". והחייב הוא עד שיעור כזית, אבל פחות מכן מכין אותו מכת מרדות. היינו, לא פירור, אלא אכל פחות מכזית, ע"ז יש מכת מרדות מדרבנן.

והסברא היא, האוכל פירור חמץ – כיון שאין בזה כל הנאה ובכל אופן אכל, ע"כ עובר איסור דאורייתא.

אבל, אכל פחות מכזית, כגון: ששקל כזית חמץ במשקל, ואכל פחות מהשיעור - אומר הרמב"ם עשה איסור, אבל מלקין אותו מכת מרדות.

כתוב בפרקי אבות: "והוי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה".

כלומר, אדם לעיתים עושה מצוה שנראית בעיניו קלה, אבל בשמים שכרו גדול מאד, וכן להיפך.

קול צופיך

מרתם את משמרתם מרתם את משמרתם מרתם את משמרתם

צו - תשס"ב - מאת מרתם את משמרתם מרתם את משמרתם מרתם את משמרתם

וחתכם ולקחם למצרים לשם בניית המשכן. ולכן בעצים לא משתמשים מכיון שהם שיריים של יעקב אבינו (עיינין יפה עינים פסחים על דף נ' ע"ב).

ישנם המחמירים בשויה בפסח ולא מטבילים מצה במרק, וכן כשרוצים לאכול לביל פסח כזית נוהרים שלא יבוא על זה רוק. ואם קשה לו להמשיך בזה יעשה שאלת חכם.

ועל כן הרוצה לנהוג במנהג לעצמו, יחשוב או יאמר 'בלי נדרי לפני שינהג.

שבח ארץ ישראל

ישנו ספר שנקרא 'שער החצר' ובו כתוב תרי"ג שבחים על ארץ ישראל. ובין השבחים מובא: שהלומד ילמד חברותא, וכן ילמד בקול שנאמר 'חיים הם למוציאיהם' אל תקרא למוציאיהם אלא למוציאיהם, מן הפה. וכל זה בחו"ל, אבל באר"י לא צריך חברותא ולא צריך להוציא הלימוד בפיו. אבל כמובן שטוב שיהא לאדם חברותא, וכן שיוציא הלימוד בפיו, בקול. וכתוב בזה הקדוש כל מילה ומילה שאדם מדבר בדברי תורה, עושה רושם גדול בשמים.

בדיקת חמץ

כותב הבא"ח: שהבדיקה לא תהיה כלאחר יד אלא ביסודיות בכל מקום ומקום שישנו חשש חמץ חייב לבדוק, ובמתן ובצורה יסודית (עיינין לבא"ח שם אות ג' 'ולא יקוץ בבדיקתו').

לכתחילה יקח נר שעוה ממש אין לו נר יקח נר של שבת (פראפין). ואם אין לו נר שבת יקח גפרור, ידליק אותו ויברך, ויתחיל לבדוק בו, ואח"כ ימשיך בפנס כיש. ולא בחשמל עם חוט חשמל ארוך כי זה יגרום לאדם לא לבדוק טוב, מחשש שמא יקרע או ימשך וכדו'.

וכל אדם יכין בצלחת הבדיקה סכין, מלח, גפרור, פנס כיש, וכן גבס, שאם יש מקום או חריץ שאי אפשר לבדוק, כמו בין החרסינה לכיור, אם יש שם חריץ יכסה אותו עם גבס. כיום, יש שפופרות שאוטמים חריצים, וגם בזה אפשר להשתמש.

וכן נייר דבק דק בכדי שאם יגיע למטבח ויראה שהמדף מחובר לארון, ויש שם חשש חמץ, ידביק על המקום.

בכל האיסורים שבתורה לא נאמר לא יראה ולא ימצא, אלא רק בפסח, ומכיון שהתורה החמירה אף אנו מחמירים, שחמץ בפסח אפי' במשהוא זה דאורייתא.

טוב שכל אחד ואחד גם במקום עבודתו יבטל את החמץ בשעת הביטול. ואם האשה חושבת שבעלה לא יבטל, אן סהדי שהבעל יסכים שאשתו תבטל.

אנו אומרים 'כשם שביערו את החמץ מבתינו כך נזכה לבטל את החמץ מקרבנו', ודבר זה מרגיז את השטן. וכתוב בזה הקדוש שהאוכל מצות, זה 'מצה דאסותא' (בריאות), וגם מאכל דמהימנותא, ושניהם קיימים.

משחות שיניים יקנה כשר לפסח, ומברשת יקנה חדשה. וכל דבר של חשש חמץ, יתרחק ממנו האדם, ולא יחוס על הוצאות.

ועל כן ידע האדם שכל מה שהוא קונה ומכניס לפיו בפסח צריך לברר בדיוק מהיכן נקנה.

אדם שיש לו אפשרות לקנות שמן זית של חברון או כל שמן זית מאר"י יעדיף זאת על פני שמן מחו"ל.

וכן הקונה קפה יברר היטב היכן קונה, וכן בקפה נמס, ולא יקנה תוצרת חו"ל כי אינו יודע מה הכניסו בפנים, אלא יקנה רק תוצרת אר"י.

"ושמרתם את משמרתם"

כתב הרמב"ם (פ"א מהלכות חו"מ הלכה ח'): "ואסור לאכול חמץ ביום ארבעה עשר מחצות היום ולמעלה, שהוא מתחילת שעה שביעית ביום. וכל האוכל בזמן הזה לוקה מן התורה, שנאמר לא תאכל עליו חמץ, כלומר על קרבן פסח וכו'. ואסרו חכמים לאכול מתחילת שעה שישית, כדי שלא יגע באיסור תורה וכו'.

ולפיכך השנה, הספרדים נוהגים להתיר לאכול עד שעה 8:45, ולאשכנזים עד שעה 9:10 בבוקר.

מצא חמץ בפסח האם יברך על שריפתו ?

כתוב בשו"ע (סי' תל"ה): "לא בדק לביל י"ד, יבדוק ביום י"ד באיזה שעה שיזכור. לא בדק כל יום י"ד, יבדוק בתוך הפסח. לא בדק בתוך הפסח, יבדוק לאחר הפסח, כדי שלא ישלל בחמץ שעבר עליו הפסח שהוא אסור בהנאה. ועל בדיקה שלאחר הפסח - לא יברך".

דעת המש"ב (שם ס"ק ה'): "אע"פ שביטלו קודם הפסח יברך. ויש דעות מן האחרונים שאומרים שאין צריך לברך, כיון שכבר בדק וביטל כדנינו".

דעת כה"ח: אם מצא חמץ בביתו שורפו בלי ברכה. אבל, בדק לביל ערב פסח ולא ביטלו, או אמר את נוסח 'כל חמירא' ולא הבין את פירוש המילים - יברך על ביעור חמץ (עיינין שם ס"ק ט' וס"ק י').

זהירות מכל חשש חמץ

ההולך לקנות ביצים בחול המועד שיאמר שאינו מתכוון לקנות את החמץ שעל הביצים ובתבניות.

ואם הגיע לביתו ורואה שיש חמץ בתבנית, יקח את הביצים לכיור האמבטיה וישטפם שם (וקודם לכן יכסה את הנוחיות), ולא יכניס חמץ לכיור שבמטבח.

ואם אין לו אפשרות לשטוף באמבטיה, אזי ישים בתוך כיור המטבח הרבה חומר ניקוי, וישטוף שם, שהרי החומר פוגם את החמץ שנופל לכיור.

והטוב ביותר, שיקנה את הביצים קודם הפסח וישטפם היטב וישמור עליהם עד הפסח (עיינין לבא"ח פרשת צו אות ל').

מנהג ישראל דין הוא

בדורות ראשונים, היה מנהג שבפסח לא היו אוכלים בנות, מכיון שהיו מכניסים את הבנות לתוך תבן בכדי שיצהיבו, ומחשש שמא יכנס שם חמץ לא היו אוכלים בנות בפסח.

וכן היה מנהג שהנשים היו שואבות מים מהבור כבר קודם הפסח, מחשש שמא נפל חמץ לתוך המים.

ישנם חומרות כדן, וישנם שאינם כדן. והרואה אדם שמחמיר שלא כדן, צריך לדעת כיצד לומר לו, בלשון רכה.

היתה אשה אחת שהיתה מגרדת את הכתלים, ובא חכם וצחק עליה. ומצא אח"כ בירושלמי "נהגו לגרד הכתלים", ונפסק בשו"ע (סי' תמ"ב סעי' ו').

הרב חיד"א ע"ה היה בתורכיה וראה שביום ט' באב אחר הצהרים קמות הנשים ומנקות את הבתים, ועוד ראה אנשים שמסיידים ולובשים נעלי עור, והוכיחם הרב חיד"א על כך.

יום אחד הלך הרב ברחוב וראה שתי נשים שמצביעות עליו ומבטן כועס, אמר להם: מה קרה? אמרו לו: שמא הרב אינו מאמין בביאת המשיח בכל יום, הרי אנחנו מסיידים בט"ב שמא המשיח יבוא.

כלומר המנהג שנהגו א"א לבטלו כלאחר יד, ואם יש למנהג יסוד יש להזהר בזה.

אבל על אותם שנהגו לנעול נעלי עור בט"ב אחר הצהרים זה אסור מהדין.

היה מנהג שלא היו משתמשים ברהיטים של עצים, ולא היו מקשטים את הבית בעצים, ומקור מנהג זה בירושלמי מכיון שיעקב אבינו נטע עצי שטים

קול צופיך

מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי הַרֵב מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

צו - תשס"ב - מאת מִן הָרֵאשׁוֹן לְצִיּוֹן הָרַה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי זְצוּק"ל

- **הגדות** – יש להכין הגדה לכל נפש, ועדיף הגדה אחידה לכל המשפחה.
- להלן רשימת דברים שכדאי לבדוק לפני ערב פסח:
- **מעשר** – לבדוק אם כל המאכלים מעושרים כראוי.
- **חלה** – לבדוק אם הופרשה חלה מהמצות, ואם יש לו ספק, או שאין במצות שיעור חלה, יפריש בלא ברכה.
- **טבילת כלים** – אם קנה כלים חדשים מנכרי או מתוצרת נכרי צריך להטבילם.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!
שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

וכן צריך להזהר בכל מיני משחות למיניהם לשם תענוג או בושם, אודם וכדו' שיהא כשר לפסח.

חיוב אכילת ארבע כזיתות

מעיקר הדין, בליל פסח חייבים לאכול ארבע כזיתות מצה. והרוצה להחמיר לאכול כזית נוסף באפיקומן, תע"ב.
זמן אכילת כזית: תוך ארבע דקות. ואם המצה יבשה, וקשה לאוכלה בפרק זמן זה: ירטיב אותה במים – לאוכלים שרויה. ולמחמירים – יפורר את המצה, ומותר לפוררה בידו ביו"ט.
ויש להזהר לאכול את האפיקומן קודם חצות לילה. וי"א: גם את קריאת ההלל יש להזהר לומר קודם חצות. **זמן חצות לילה: 11:45.**

ויש להדליק נר של יום טוב בערב החג שיהא דולק עד גמר הארוחה. ונהגו לברך 'להדליק נר של יום טוב', וכן 'שהחינו'.

כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח

כל המרבה לספר ביציאת מצרים בליל פסח הרי זה משובח. ואם אדם רוצה לדעת מה לספר יפתח מדרש רבה על פרשת בא וילמד מה לומר לאורחים שלו.

ואם הגויים עושים צרות לעם ישראל ואנחנו לא יכולים עליו - אנו מבקשים מרבונו של עולם שהקב"ה יאבד את כל אויביו וכל שונאיו וכל החושבים עליו לרעה, וְאוֹיְבֵינוּ יִלְבְּשׁוּ בּוֹשֵׁת וְעֵלֵינוּ יִרְחַם.

ויה"ר שזנכה השנה לראות פני משיח צדקנו, ונזכה להקריב קרבן פסח במועדו, אכ"י"ר.

הכנות לליל הסדר

- להלן רשימת המאכלים שיש להכין לפני ערב פסח:
- **מצה** – 4 כזיתות = כ - 120 גרם לפחות לכל נפש. יש מחמירים ואוכלים 150 גרם (5 כזיתות).
- **יין** – כ - 360 גרם לפחות, לכל נפש. לפוסקים כחזו"א כ- 600 גרם. ויש המכנינים כוס חמישית לאליהו, ואין שותים כוס זו.
- **ביצה** – ביצה אחת לכל נפש, ויש המכנינים ביצה רק לבכורות מלבד הביצה המונחת בקערה.
- **מרור** – חסה – שני כזיתות = כ - 60 גרם לכל נפש. לחולים ולזקנים כ- 36 גרם.
- **כרפס** – עלה קטן לכל נפש.
- **חרוסת** - כדי לטבל בה פעמיים.
- **מי מלח** – כדי לטבל פעם אחת. אפשר להכין מיץ לימון או חומץ עם מים במקום מי מלח.
- **זרוע** – או בשר צלי מיועד לקערה בלבד, לא למאכל.
- **אוכל טוב** – מלבד כל אלה, יש להכין מאכלים משובחים וכלים נאים לסעודה.

- להלן רשימת שאר הדברים שיש להכין לפני ערב פסח:
- **קערה** – לשולחן ליל הסדר.
- **כוסות** – המכילות לפחות 90 גרם. ויש הנוהגים להכין עוד כוס גדולה לכבוד אליהו הנביא.
- **נרות** – שני נרות ארוכים שיספיקו עד סוף ההגדה.
- **מקום ישיבה** – כך שיכולים כולם להיסב.

